

PEST, I. félv.

II. szám.

Márczius 18. 1869.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévvel forint 31. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri. Az előfizetési pénzeket, valamint a laphoz szánt kéziratokat kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél- félvételért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, a Szent István-Társulat igazgatóságához kérjük intézteni, évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

Mondok valamit!

Nincs több olyan ember, mint a — római pápa! És pedig nem csupán azért, mert igazi pápa csak egy van, és egy lehet, — hanem főképp azért, mert széles e világon senkinek sincs annyi gyereke, mint neki! A hol a nap támad: „atyánknak“ nevezik: és a hol lemegy: fiai közt megy le!...

Pedig azt szokták mondani, hogy: sok gyerek — sok gond!

Van is szegénynek! főképp azok miatt, kik nemcsak lelki, hanem búza-kenyeret is kérnek!

— Hát még azt is kérnek?

Kérnek bizony! és pedig nem csupán Róma szütkölködői, hanem az egész világ szegényei, mert őbenne mindenütt, mint jó atyában bíznak.

— Hát nem sokallja meg?

Nemcsak nem sokallja, hanem mintha nem volna elég gondja és baja a fehér népek között: papokat neveltet a vad-szerecseneknek, a kik megtérítsek. — Elküldi őket Chinába, Indiába, s a jó Isten tudja még hova, hogy ott is szerezzenek számára fiaikat, mert ebből neki sohasem lesz addig elég, míg egy is másé lesz!... Egyszer aztán azt hallja, hogy minden költsége, és szent szándéka füstbe ment; mert a keresztet ledöntötték, a templomokat a földdel egyenlővé tették, papjait meg keresztre feszítették, vagy éppen megették fekete fiai, kiket örökbe szándékozik fogadni.

— Mit tesz ekkor a pápa? abba hagyja a dolgot? Nem, hanem elejéről kezd!...

Különbözik a művelt Európában is vannak emberek, kik csak annyiban különböznek a szerecsenektől, hogy azoknak testök, emezeknek meg lelkek fekete; s kik szintén oly hálásak a jótékony pápai szék iránt, mint az emberhúst evő vad emberek, kik, hogy szebbek legyenek: orrukban függőt hordanak...

Hogy példáért messze ne menjünk: ott van Viktor-Emánuel ő felsége!...

Ez az ember egyszer azt álmodta, hogy — elveszi a pápa birodalmát; és pedig azon oknál fogva, mert

ott is olaszul beszélnek, mint az ő országában! annak tehát hozzá kell tartozni.

Nem tudom mit szölt volna ő felsége, ha a pápának lelkére fért volna, s előbb talált volna szintén így okoskodni... de azt tudom, hogy ily oknál fogva Soroksár is elfoglalhatná Vécset, mert ott is németül beszélnek.

Elég az hozzá, hogy a mit az olasz király álmodott: azt végre is hajtotta! A pápa birtokainak csak harmadrészét hagyta meg, a többit — elvette! s még az a maradék is ráférne lelkére, melyre pedig már a nélkül is sok van betáblázva: hanem a francziák császára megsokallotta.

Világos ebből, hogy nemcsak Somogy-, és Veszprém vármegyében, vagy a szegedi pusztákon félhet az ember! —

Most tehát harmadrésnyi jövedelme van csak a pápának; de minnek is volna több? még az is sok neki!...

Ezt mondják a tudatlanok, és a kath. egyház ellenségei, s a pápa irigyei.

Ezeknek csak annyit mondok, hogy ha így okoskodnak, menjenek és vegyék el a francia császár birodalmát is, és foglalják le jövedelmét, mert — minnek az neki? Harmadmagával tíz hold földből is megélhet. Azután vegyék sorba az itthon maradt dúsgrofokat és földes-urakat, meg a szomszéd jómódu paraszt-gazdát; vegyék el és osszák fel földjeiket, mert — minnek az nekik? annyiból is megélhetnek, a mennyit két ökrön megszánthatnak... Hanem azután meg majd én megyek hozzájuk, s a kinek két subája lesz, elhozom az egyiket, mert — mert minnek az neki? A kinek sok pénze, és föld-szerzeménye lesz: megfélemezem vele, mert minnek az a sok neki? mikor nekem nincs egyebem ennél a rossz-réz-pennánál. —

Tetszik ez az okoskodás...? Ha nem tetszik: ne tessék kérdeni, hogy minnek a pápának a mije van? —

mert akkor mindenkitől megtudhatjuk, és igen kutya-világot érhetünk! — —

De a félrevezetett s elámitott katolikusokhoz még más kérdéseim is vannak!

— Akartok-e katolikusok lenni? Ha igen: akkor nem lehettek a pápa ellenségei, mert pápa nélkül nincs katolicizmus!...

— Akarjátok-e, hogy pápátok más uralkodónak alattvalója legyen, s hogy így az még a vallás dolgában is ráparancsolhasson? Ha nem: úgy védjétek birtok-jogait, és tiltakozzatok örökké és mindenütt elvételök ellen...

— Akarjátok-e, hogy egyházunk egész világra szóló kormányzata fen ne akadjon?

— Akarjátok-e, hogy a hittérítők által a vad népek között is terjedjen Isten országa? s hogy azoknak szülöttei sok költséggel megváltatván — megkereszteltesse, és Krisztusban testvéreinkké váljanak? s az igaz Isten, és egyház ismerete által az üdvösség örököséivé legyenek?

— Akarjátok-e, hogy a kath. nevelő intézetek, a család-, állam- és emberiségnek becsületos keresztényeket, és békeszerető polgárokat adjanak?

— Akarjátok-e, hogy a nyomorultak, kiket elhagyott és eldobott a világ, mikor már hasznukat nem vehette, mint a részeg, a kiivott poharat: — akarjátok-e, hogy ezek meghuzzhassák valahol magukat, míg eljő haláluk jótévő órája?

Ha mindezt akarjátok: úgy legyetek rendületlen hívei és pártfogói a római széknek!

Olyan ez, mint a nap, — belőle ered a valódi igazság világossága. — s a szeretetnek és jótéteményeknek tenyésztő, nevelő melege.

— De hát mért van mégis annyi ellensége?

Ez igen egyszerű dolog: — az eredeti bűn óta a világ mindig rosra volt hajlandó, az igazságot, és annak hirdetőit soha sem szerette. Ellenállt a profétáknak, keresztre feszítette a Megváltót, üldözte és kivégezte az apostolokat... hogy ne gyűlölné és üldözné tehát az egyházat és pápát, ki ezeknek tisztjét folytatja?! „Ha engem üldöznek, titeket is üldözni fog-

nak“ — mondá az Üdvözítő; — és annak, a mit ő mond, be kell teljesedni.

Miért nem üldözik a többi vallásfelekezeteket? — azért, mert azoktól — nincs mit irigyleni, nem bírnak kincsessel: — az igazsággal!

De hát miért irtam, és miért mondtam én épen most mindezt?

Nagy okom volt rá!

Szent atyánk, a római pápa, jövő hó 11-kén pappá szenteltetésének ötvenedik esztendejét üli!

Szülőiknek aranylakodalmán örvendenek a gyermekek s kézenfogva vezetik eléjük az unokákat, hogy áldást kívánjanak megöszült fejökre, s tapasztalt jószágukért hálákat adjanak!

Testvéreim! Magyarország katolikusai!

Mindnyájunknak közös édes atyja, IX-dik Pius menyegzőjét készül megujítani, melyre 50 év előtt édes anyánkkal — az egyházzal lépett!

Elmaradnánk-e mi e ritka ünnepegyről?... Nem! lelkünkkel és ajándékainkkal ott leszünk, mindnyájunknak ott kell lennünk!!

S mit vigyünk neki ajándékkal?

A három szent király Jézus jászolóhoz aranyat, tömjént és mirhát vitt! — Ez utolsót mi hagyjuk el, mert ez a keserűség jelképe levén: evvel ugyanis bőven ellátják ellenségei, azt, ki most Jézust képviseli a földön; de vigyük meg áldozata oltárához „ajándékaink aranyait“, és „könyörgő imádságaink tömjénét!“

A szent öreg szükségét szenved kifosztása folytán, ha mi nem fiai: ki gyámolítja őt?

Midőn tehát napokban lelkipásztoraink felhívó szavait halljuk: ne keményítsük meg szívünket; hanem a gazdag aranyát, a szegény pedig filléreit örömmel küldje meg a világ örömmünnepeire, tudván, hogy Jézus kezébe teszi azt!...

Ez az a valami, a mit mondani akartam.

Áldás egyházunkra! Éljen IX. PIUS!!

Barina Vendel.

A kis haranghoz.

(Egy szombat estén.)

Oh eszem a szent ajkadat,
Be kedves hangjai vannak!
Angyal ujjá, égi lanton
A te nyelved, kisharangom!

Vagy tán Krisztus arájának,
A szeplőtlen szentegyháznak
Vére lüktet, szíve dobban
A te mélabús hangodban?

Ugy sohajtoz, nyög, és eped...
Jaj tán mindjárt meg is reped!
Oh szólj, mi fáj, mi baj ére,
Mennynek zongó méhecskéje?

Ima-mézet tán nem leltél,
Melyet az égbe vihetnél?
Vagy ismét egy liljom tört le?
Egy esillag hullt tán a földre?!...

Nem tudhatom, mi a bajod.
De e fájó, bűvös hangok
Ugy meghatják a lelkemet!
Az is így fáj, így kesereg...

Künn vagyok az esti légen,
Enyhe szellő csókol képen — —
Enyhe szellő, zokogó hang,
A szent Szűzhöz vidd e sohajt!

Répássy János.

Róma egyházai, emlékei, intézményei, levelekben.

VIII.

Szent Péter apostol.

(Sz. Pudentiana temploma. — Sz. Praxedes. — Domine, quo vadis — Uram, hová mégy. — Sz. Péter in Vinculis. — Az elválás kápolnája. — Sz. Péter in Montorio. — Traján oszlopa.)

Romában szokásban van sz. Péter és Pál apostolok ünnepének nyolczada alatt mindennap ünnepélyes isteni szolgálatot tartani valamelyikében az ezen apostolok emléke által megszentelt egyházaknak. Én is egy egész napot kivántam sz. Péter emlékének szentelni, bejárván a reá vonatkozó szent helyeket.

Mai zárándoklásom leírásában legezészerűbbnek tartom sz. Péternek Romában töltött napjait időrendben követni. Tudod, hogy keresztény időszámítás szerint mintegy 42-ben érkezett Romába. Egyik egyház-
atya azt mondja, hogy szegényesen öltözködve zárándokbottal a hosszú ut által kimerülve jött s Roma kapujában egy pogánynyal bocsátkozott beszélgetésbe, melyből kitűnt, hogy nem emberi mű, melyhez Romában készült.

„Sz. Péter Romába érkezve nagyobb és bátrabb hitet nyilvánított, mint midőn a tengeren járt, mert oly városba ment, mely akkor vad és féktelen vadállatok erdője volt.“ E szavakat intézte IX. Pius 1864. elején 300 katolikushoz, midőn feliratot nyujtottak be neki.

Ha az apostol nyomait akarjuk követni, jobbára föltevésekre vagyunk utalva. Hagyományból tudjuk, hogy Pudens tanácsnok házába fogadtatott s itt lakott. De hol találkozott ezzel, hogyan térítette meg? ezen részletek iránt biztos tudomásunk nincsen.

Boldog család, mely Krisztus Jézus egyházának bölcsőjeül szolgálhatott. Az bizonyos, hogy Pudens családja körében keresztelte az apostol az első keresztényeket, szentelte fel az áldozárokat és püspököket. Ezek hitbeli őseink. A történelem az utódok számára föntartotta a Caesárok, Scipiók és annyi más neveit, kik a háboruban tüntették ki magukat. De ki gondolt arra, hogy Pudens és családját számítsa a nagy emberek és az emberiség jótevői közé? Ki emlékezett meg e háziról mint egy új világ kiinduló pontjáról? Pedig ezen család körében alakult ujjá a világ. Itt először alkalmaztatott Üdvözítőnk tanítása: a szegény helyet foglalt a gazdag mellett; a gazdag megmosta a rab-szolga lábait és levette róla lánczait; az ész megalázta magát a hit előtt, és a kik a világ urainak neveztek magukat, a szegények szolgálivá lónek; a nagyok és gazdagok letették kincseiket az apostol lábaihoz; a bűnbánat és bűjt keresettebbek voltak, mint a világ élvezetei. E házban képződtek a hősök: mintegy vete-ményes kertje volt a vértanuk- s apostoloknak.

Pudens háza a Viminál tövében volt. A család tagjai valának: Pudens, neje Priscilla, fiok Pudens, menyök Sabinella, s ezek gyermekei: Timót és Novát, Pudentiána és Praxedes.

Pudens háza helyén most sz. Pudentiána temploma áll. Az oldalhajóban ugyanazon földet tapossuk, a melyen az apostol járt.

Balra egy oszlop közelében kut van, melybe Pudentiána és nővére Praxedes letették a vértanuk testeit. Az oltár márvánnyal befoglalt egyszerű tölgy-fadeszka; ezen oltárt használta szent Péter. A főoltár alatt nyugszik sz. Pudentiána szüz teste.

Közel ide van sz. Praxedes egyháza. Mint nővére, ez is összegyűjtötte a vértanuk testeit; a templom közepében van szép márványszobra térdelő alakban egy kut előtt, kezeivel egy a vértanuk vérével telített szivacsot facsar ki.

E templomot sz. Pascál építtette, s 2300 vértanu csontjait vitette ide. Közölök csak kevésnek neveit ismerjük, a legtöbbnek neve egyedül a Mindenhatónál van feljegyezve.

A főoltár fölött négy nagy porfir oszlop menyezetet tart; ezen oszlopokat Boromei sz. Károly ajándékozta sz. Praxedes egyházának. A szentélybe igen szép márványlépeső vezet föl.

A templom hajójából jobbra menve van a Boromei család kápolnája, melyben láthatni a karszéket, melyet e szent bibornok szokott volt használni, és az asztalt, melynél a szegényeknek szolgált.

A másik oldalon van Hannon vértanu kis kápolnája. Ebben láthatni azon oszlopot, melyhez az Üdvözítő kötöztette megostoroztatott. Ezen oszlop Jeruzsálemben igen nagy tiszteletben állott. Toursi sz. Gergely a „vértanuk dicsősége“ című művének első könyvében ezt írja róla:

„Számosan a hívők közül szalagokkal övezik ezen oszlopot körül, s ezeket olyanokul tekintik, melyek különféle betegségekben enyhülést, sőt gyógyulást szereznek.“

1213-ban Colonna János bibornok, a szentszék jeruzsálemi követe III. Honorius pápa alatt Romába vitette s azt sz. Praxedes templomában helyezte el. Az oszlop márványa szürke, magassága csak három láb, a miből sokan azt következtetik, hogy ez csak megcsontított része.

De térjünk vissza szent Péterhez: kövessük őt gondolatunkban ezen óriási Babylonban, mint ő maga Romát hiveihez irt levelében nevezte. Valószínűleg, alig van Romában út, melyen nem járt. Husz éven át lakott Romában, s ezen hosszú idő alatt hány keresztényt keresztelt s oktatott a katakombákban! Minden művében nem követhetjük őt.

Midőn Simon mágus a levegőből leesve holtan maradt a földön, Nero nagy dühre gerjedt sz. Péter és Pál ellen. Krisztus vallása annyira elterjedett, hogy a császár rokonai közül is többen keresztények voltak. E miatt a császár boszut esküdött, s a legborzasztóbb üldözést indította meg a keresztények ellen. Sz. Péter hiveinek kérelmére menekülni akart. Már Román kívül volt az appiai uton, midőn hirtelen megjelent előtte az

Üdvözítő vállán súlyos keresztjével: „Uram! szólja Péter, hova megy?” — „Romába megyek, válaszolt az Ur, hogy ott újra keresztre feszíttessen magamat.” — Péter megértette a célzást és visszaindult Romába.

Azon a helyen, a hol az Ur Péternek megjelent, kápolna építtetett, melynek neve: Domine, quo vadis? (Uram, hova megy?). — Az Ur lába nyomát hagyta egy kővön, mely sz. Sebestyén templomában őriztetik.

Szent Péter és Pál elfogattak és a mamertini börtönbe vették.

Szóltam már e sötét börtönről, a hol 9 hónapig tartatott, és híveihez második levelét írta. Ujra megolvastam ezen agg atyának gyermekeihez intézett gyöngéd végrendeletét: tekintve a nyugalmat, mely e levelet jellemzi, szinte nehéz elhinni, hogy azt nehéz lánczokkal terhelt kezek e börtön borzasztó mélységében írták.

Emlékeztem az oszlopról, melyhez az apostokok lánczolva voltak, de nem szóltam még a lánczokról, melyek a bilimesekről (in vinculis) nevezett szent Péter templomában őriztetnek.

Eudoxia esászárné, Valentinián neje anyjától megkapta egy részét azon lánczoknak, melyeket sz. Péter Jeruzsálemben hordozott. Szent Leo pápa össze akarván e lánczot hasonlítani azzal, melyet az apostol a mamertini börtönben viselt, egymásmellé tette, mire azok úgy egyesültek, hogy lehetetlen volt elválasztani. — Azóta sz. Pál lánczából is négy gyűrűt toldottak hozzá. E becses ereklye őrzésére a esászárné az Esquilin hegy esnesán templomot építtetett.

Oly szerenés voltam, hogy e lánczot kezeimmel érinthetém. — A pápák e lánczokból leráspolt vasport küldöttek volt emlékül a fejedelmeknek.

Aztán megtekintettem a bazilikát. Különösen nevezetes itt Michel Angelo Mózese. A zsidók e nagy törvényhozójának méltóságteles állása azonnal megragadja a figyelmet: arczán a neheztelés, fájdalom és hatalom kifejezése; ilyen lehetett, midőn Sinai hegyéről lejövén, népét az aranyborju körül tánczolva találta.

Két foglyunkat a börtönben hagytuk. Kimondatott halálos ítéletök: Péter keresztihalálra ítéltetett, mint isteni mestere; sz. Pál mint római polgár fejevételre. Mindkettő, mintha gonosztevők volnának, lánczokban kísértetett ki a börtönből; egy uton haladnak az ostiai utig, hol testvéri bucsucsókkal válnak el egymástól.

Egy kis házon, melynek alsó része kápolnául szolgál, olasz felirat örökíti e megható bucsuzást.

Szent Pál a salviai vizekhez vezetett, a hol lefejezték. Szent Péter a Janiculus hegy felé ment, melyet Montorio vagyis Aranyhegynek hívnak.

A Janiculusról az egész várost meg lehet látni; Nero, Péter fölfeszíttetésére valószínűleg azért választotta ezt a helyet, hogy a látványt élvezhesse a nélkül, hogy palotáját el kelljen hagynia. Talán azt is ohajtotta,

hogy egész Roma városa tanuja legyen az új vallás feje kivégeztetésének. — Én inkább azt akarom hinni, hogy Isten maga tüzte ki ezen a városon kívül fekvő hegyet, mint új Kalváriát, hogy a két felfeszíttetett közti hasonlatosságot annál inkább fölismerhessük.

A sz. ferenczi szerzetesek által lakott kolostorban van egy 16 gránit oszlop által tartott kápolnácska Bramantétól, mely azon helyet jelöli, a hol sz. Péter vértanúságot szenvedett. Középen van kerekded mély nyílás, a hol a kereszt letűzetett.

Leborultam s imádkoztam a helyen, melyet az apostol vérével öntözött. A kalvária után ez a világ legszentebb helye.

Mielőtt e helyet elhagynók, lépjünk be sz. Péter templomába és tekintsük meg Krisztus Jézus ostromoztatását Sebastiano del Piombótól. Michel Angelo öreg napjaiban látván, hogy az ifju Rafael fölülmulja, mintegy versengésből készítette e kitűnő fresco rajzát, melynek kivételét tanítványára, Sebastianóra bizta. Rafael e kihívásra az Urunk színe változása remek képével válaszolt, mely soká a főoltárt díszítette.

Megálltam a templom előtti téren, honnan elragadó kilátás nyílik. A várost egész kiterjedésében beláthatni: az Aventin-hegyet, a Tibert, sz. Pál főegyházát, a messze távolban a láthatárt a hegyek és tenger zárja be.

A templom mögött kissé emeltebb helyen van Roma leggazdagabb vízforrása; ezt V. Pál készítette; a viz keleti gránitból készült hat oszlop közül omlik elő és zajos csapongással szakad egy nagy márvány-medenczébe. A viz földalatti esatornák által a városba van vezetve, malmokat, papir gépeket hajt és a Vatikán kertjeit öntözi.

Látnuk sz. Péter megaláztatása, szenvedése és halála helyeit. Élvezzük most az apostol diadalát. Pudens háza közelében vannak Traján forumának romjai. A romai nép és tanács e esászárnak carrarai márványból gazdagon ékített oszlopot emeltetett, mely a dákok fölötti győzelmet vala az utóvilágnak hirdetendő. Ezen oszlop magassága 132 láb. Csuesán volt a esászár szobra, melyet a barbárok ledöntöttek. V. Sixtus meg levén győződve, hogy ezen egy diadalmas országfő tiszteletére emelt szobor méltán sz. Péter emlékére lenne szentelhető, ráüllesztette az apostol szobrát ezen egyszerű felirattal:

Sixtus quintus sancto Petro apostolo donavit.

(Ötödik Sixtus sz. Péter apostolnak ajándékozta).

Lehetne-e az apostokok diadalát ékesszólóbban kifejezni? — A régi esászárök diadalemlékei hirdetik Péter nagyságát. A hely igen jól van választva: a trajáni oszlop alatt most is láthatni a híres ulpiani bazilika romjait, melyben Nagy Konstantin tudtára adta a tanácsnak, hogy a kereszténységre tér.

A kereszt diadala, melyet az apostokok művei és a vértanuk vére oly soká előkészítettek volt, vala Péter győzelme: a diadal tehát őt illeti meg.

Főméltóságú Si mor János urnak Magyarország herceg-primásának körlevele, az új közoktatási törvény tárgyában.

(Kivonat.)

Kétségek nélkül tudva van előttetek, hogy a legutóbbi országgyűlésen az elemi iskolák szervezése- s berendezésére, valamint az egész népoktatásra nézve új törvényt alkottatott, melyet nem fogunk késni mindnyájatokkal egész terjedelmében közölni. E törvény szerint meghagyatik ugyan a kath. egyháznak, valamint más hitfelekezeteknek is azon szabadsága, hogy plébániai vagy hitfelekezeti iskoláikat tovább is megtarthassák, vagy újakat is állíthassanak; azonban csak úgy, ha az új törvény által előírt s alább felsorolandó összes feltételeknek pontosan elég tétetik, mi ha nem történik, a kormánynak jogában áll azon felekezeti iskolákat, melyek nem az új iskolai törvény kiválmá szerint rendezettek be, felekezeti jellegökből kivételtétetni, és ugynevezett közös iskolákká változtatni. Az idézett törvényben világosan kimondatik az is, hogy ezután valamint egyeseknek, úgy egész községeknek is szabadságukban állandó gyermekeiket tanulás végett azon iskolák- és intézetekbe küldeni, melyeket, ha nem is saját, de más felekezethez tartozók, jobbaknak vélnék. Sőt az is a községek önkényére van hagyva, hogy iskoláikat, melyek eddig felekezeti voltak, netalán közöseké, azaz semmi vallásfelekezethez nem tartozókká tehessek, s azokat ekkép az állam közvetlen befolyása alá adván, a közkormányzatnak vessék alá. Mely esetben, mint igen jól tudjátok, az egyház jótekonny befolyásának a kath. gyermekek oktatása- s nevelésére felettébb esőkkennie, s az iskola- és egyház között eddig főállott üdvös köteleknek a vallásos nevelés- és tanítás nem kis kárával szétszakadnia kellene.

Már hogy mindnyájotoknak, mennyire érdeketekben van, hogy a katolikus vagyis hitfelekezeti iskolákat megtartani, s azért azokat a törvény előírása szerint minden szükségessel ellátni, minden erőfeszítéssel törekedjétek: annyira világos, hogy azt bővebben bebizonyítani alig szükséges; ha ugyan, a mint reméljük, a vallásos- és valóban katolikus oktatásnak — a minő kellően- és háborítatlanul csak is a felekezeti iskolákban adható — fontosságát- és becsét érdemleg méltatni tudjátok, s a mondott oktatásban rejlő mérhetlen becsnek jótekonny-ságától megfosztani, — saját hibátok vagy hanyagságtok által megfosztatni irtózni fogtok.

A vallás-erkölcsi oktatás, miként mindenütt és minden időben, úgy különösen az egyház feselő virágait, a jobb idők majdnem minden reményét képező iskolai ifjúságot tekintve, bizonyára elsőrangú s minden más ismeretet felül muló, mind hasznosságra, mind méltóságra nézve. A mit, ugyan a szóbanforgó törvény is elismer, midőn ezt az iskolában előadandó valamennyi tantárgy között első helyre teszi. Menynyivel inkább kell az elemi iskolákban egész életükre majdnem minden tanulmányt- és oktatást merítő gyermekek szüleinek a kath. iskolák vallás-erkölcsi oktatását- és fegyelmét elsőnek, s megbeesülhetlen fontosságának vallaniok! igen a kath. hívőknek, kiknek, ha valóban azok, nem annyira az anyagi megta- karításra, melyet netalán a plébániai iskola feladásából hibá-

san remélnek, mint inkább saját- és övéik örök boldogságára kell gondosságukat irányozniok.

Gondolja meg a hívő nép, mennyire kötelesek mindazok, kik keresztény nevet viselnek, esz- közölni, hogy az erkölcsi képzésben a vallás- és egyház üdvös befolyása, melyet a tanítók választására, aztán a tankönyvek- s az elemi iskolák összes berendezése- és igazgatására, az isteni törvény szellemével egyezőleg gyakorol, érintetlen maradjon, s ne korlátoltassék más, mint maguknak az egyház fiainak tanácsai- és közreműködése által. Mindennemű iskolák, de legkivált az elemiek, melyek azért plébániáknak is neveztetnek, a katolika egyháznak kö- szönik eredetüket. . . .

Az iskola- és egyház közötti szoros köteleket, a vallás- nak mindennemű oktatásra való jótekonny befolyását- s a feleke- zeti tanodák felséges előnyét a nemkatolikus felekezetek való- ban érdemleg tudják megbecsülni! — Ezeknek eszök ágában sines feladni azon jogot, melyet bizonyára nem esekély áldozat- tokkal alapított- s fentartott iskoláikra szereztek. — Mert mind- annyian mélyen meggyőződék, hogy a felekezeti iskolákból az ő közügyökre s különösen vallásukra sokkal több jó háramlik, hogysen azt holmi az állam által nyújtandó előnyöktől s osz- tandó kedvezésektől függővé tehetnék. Belátják tudnillik, hogy az állam kitézett legközelebbi- ezéljának- s hatalmának termé- szete szerint leginkább a polgári- és anyagi létre tartozó ismer- retokről gondoskodik: míg az egyháznak kötelessége arról is gondoskodni, a mi az egyedüli szükséges (Luk. 10. 42.), tudnillik a hívők vallása- s erkölcsiéről. — Már mily gya- lázat volna az a mieinkre nézve, ha a másvallásnak által muta- tott buzgalmat legalább utánozni nem tudnók!?

Azt ugyan senki sem fogja tagadhatni, hogy katolikus erkölcsiöket csak kath. iskolákban lehet tanítani, képezni- és gyakorolni. Lehetetlen, hogy vallásos szellemet szívjának- ma- gukba a gyermekek oly iskolákban, melyekben minden vallási- tanak egyenlő tekintély engedtetik, vagy inkább, nehogy va- lamelyik sértve vélje magát, épen semmi vallás nem engedtetik tekintetbe vétetni. . . .

Csak a kath. iskolákról mondható, hogy azok kebelében nem az iskolának, hanem az életnek, és pedig az örök életnek tanulunk. Ellenben mily példát adhatnának a katolikus életre a tanítók, s mint követhetnék azt a tanulók, vagy mint mutat- hatnának arra való buzgalmat a közös iskolákban, melyek épen mivel ilyenek- és nem felekezeti, a katolika vallás- és szer- tartások minden nyilvános gyakorlatától tartózkodni kényszer- rülnek, s a gyenge gyermekkor, mely azokban természetesen legkivált emberi tekintetektől vezettetik, s melynek az ájtatos szokások megtanítására oly nagy szüksége van, már korán a vallási közöny fertelmével szemyezik.

Mind Ezeket pedig, hogy a közös iskolák más következmé- nyét ezuttal elhallgassam, megelőzhetitek, ha a plébániai, vagyis a plébániák körében található katolikus néptanodákat meg- tartjátok, s a hívő népet azok megőrzésére buzdítjátok, az inga- dozókat megerősítitek, s mindannyiakat azok szükséges voltá- ról meggyőztek. Isten a komoly igyekezetet bizonyára meg-

segítendő, s megadja a szükséges eszközöket azoknak, kik azt kérik és keresik, haugyan magok részéről megtesznek mindent, a mit Isten dicsőségeért, az anyaszentegyház jóllétéért, s a hozzájuk oly közelálló lelkek üdvéért tehetnek és tenni tartoznak. Minden idők történelme azt tanúsítja, hogy az emberek bármily nagy áldozatoktól sem irtóznak, ha az elérendő ezél fenséges voltáról meggyőzetnek. Megerősíti ezt számos község példája, melyek maguk állítottak templomokat és plebánia-házakat, holott ezek felállítására sokkal nagyobb munkába és pénzbe került, mint az iskolák kellő felszerelése.

El ne tévelyedjete, a katolikus hitnek a nép ifja sardékánál s a legközelebbi nemzedéknél való megszilárdítása forognak kérdésben. Hogy hibeitek katolikus iskolákkal birjanak, töletek és tölök függ leginkább, miután ezt az országos törvény legkevésbbé sem tiltja. — Csak a törvényben előirt feltételeknek kell megfelelni, ugy, a mint az másvallásuaknak is megparanesoltatik. A ki egyháza jogairól ezen legnagyobb fontosságú tárgyban önkényt lemond, az saját vallását s övéinek üdvét veszélynek teszi ki. ...

Semmit sem hagyhatnak a jó szülék örökösöknek becsesebbet, mint keresztény-katolikus erkölésüket, vallás-erkölésös nevelést, és a becsületesen folytatandó életre szükséges kitiünö képzettséget. Akármily súlyosoknak lássa is a nép a kath. iskolák berendezéséből ráháramló terheket: gondolja meg, hogy a terheket ki nem kerülheti többé, s nem odázhatja el magától; és a ki a vallásközségek sajátját képező, jól felszerelt felekezeti iskolák költségeit viselni nem akarja: viselni fogja azokat vagy még nagyobbakat is akarata ellen, midön annál

többet lesz kénytelen adózni azon közös iskolák felállítására, melyekre a kath. község, mint ilyen, semmi jogot, semmi befolyást sem gyakorland.

Hogy pedig tudjátok, hogy minő intézkedések szoros megtartásától tétetik függővé a felekezeti iskolák létele: élettek tárjuk alább az érintett intézkedések rövid átnézetét.

(A szentesített iskolai törvények rövid ismertetése után így fejezi be főpásztori utasítását:)

A felekezeti elemi tanodák közvetlen igazgatása s felügyelete magukhoz azon felekezetekhez, vagyis vallásközönségekhez tartozik, melyeknek az iskolák sajátjai.

E jog gyakorlásának módját a katolikus iskolákra nézve a katolikus autonomiai tanács fogja megállapítani. Addiglan az említett iskolák az eddigi igazgatás és felügyelet alá tartozandnak, tuduillik a plébánosok, alesperesek s az egyházmegyei főtanfelügyelő alá, ki a püspöki hatóság nevében viszi hivatalát. A mi azonban legkevésbbé sem gátolja azt, hogy a plébánia-községnek mindenütt már most is az iskolára és tanügyre nagyobb befolyás engedessék. Az én dolgom lesz gondoskodni, hogy a hívő nép e befolyást soká ne nélkülözze.

A dolog természetéből foly, s minden értelmes ember előtt nyilván való, hogy a családoknak, sőt a polgári társadalomnak, s magának az egyháznak java is az ifjuság helyes oktatásától van feltételezve, miért is épen nem önkényüktől függ, hogy az ifjuság oktatását és nevelését, különösen az elemi tanodákban gondozzuk-e vagy elmulasztjuk: sőt inkább, mint az egyház szolgálai tisztünk egyik legszentebb s legfontosabb részét mulasztanók el, ha az iskolát elhanyagolnók.

Római levél.

Róma, márczius 9. — Ugy tetszik, hogy az isteni gondviselés sz. Kelemen pápa nevü régi egyháza földalatti elhagyatott s betemetetett negyedik századból való katakombáknak fölfedeztetése által egy üdvös s kétségbe nem hozható tért akart volna nyitni, melyen különösen az angol protestánsok elfogultságukat, s hit dolgábani tévelyeket eloszlatassák, s tulajdon szemekkel lássák: hogy a negyedik században a római keresztények üldözök méltatlankodásától tartva ugyan e helyen, e földalatti templomokban ugyanazon szent szertartásokkal éltek, ugyanazon hitágazatokat vallották, ugyanazon módon a szent-miséáldozat alatt tartozó ájtatossággal voltak mindig jelen, valamint az manapig világszerte a katolikusok közt észrevehető s tapasztalható, mindezt a mohlepte fali képekről, földalatti oltárról, s hozzá tartozó tárgyakból okszerűen következtethetni; nem különben a szentek s a boldogságos szüz Mária tisztelete kézzelfoghatólag bebizonyítható; a tisztító tűz lángjai, a halottakérti ima, a vértanuk esontjai iránti buzgólkodó kegyelete, hogy hit tárgya volt légyen a 4-dik századbéli keresztényeknél, itten talált festett freskó-képekről leolvasható.

Ez egyház jelenleg irhoni dömés-szerzetesek birtoka levén, e körülménynél fogva mód nyujtatik az éjszak-amerikai és az angolhonból örökvárosunkban idözö protestánsoknak hozzá közeledni, és e művelt jámbor atyáknál mind azt földaladni, miután sóvárog az elaltatott, de jobbra fogékony szívök lelkök.

Igen, évről-évre a kath. egyházban nevezetes visszatérések történnék itten P. Mulloly József buzgó szolgálat-készsége által. E napokban u. n. statio-állomásozási ájtatosság tartatván,

a zsufolásig megtelt egyházban, P. Burke dömés angol nyelven, kath. és nemkatolikusok előtt délutáni órákban szónokolt, bebizonyítván: hogy az apostolok ideje óta manapig a keresztények egyik imahelyről szentmenetileg a másikhoz érvén, ott állomást tartanak ima, böjtölés és alamizna-osztogatás közt a napot kitöltik, vagy az éjt átvirrasztják; — viaskodó tagokból állván a kath. egyház. örállomásokra szüksége van. Igen, Jézus isteni tanítónk főleg e háromra: az ima-, az önmegtartóztatás, az irgalmasság testi-lelki jóselekedeteinek gyakorlatára figyelmeztette hibeit, és vajjon igaz hibeit közt a három nem feltalálható-e? nevezetesen Rómában az állomásozási ájtatosságot gyakorlóknál stb.

E szentbeszéd után Guidi bibornok a napi zsolosma bezáró részét szerzetes rendtársaival énekelvén, velök szentmenetileg minden szentek letenyéit énekelve az alsó templomba az állomási napi ájtatosságot fejezte be.

Márczius hóban pénteki napokon szent Péter egyházában, régi szentszokás szerint, a római keresztények ünnepelesen állomást szoknak tartani, mely ájtatosságra a pápa a bibornoki testülettel s ezek udvarnokaiival a meghallgatott böjti szentbeszéd után, melyet pápai hitszónok a Monte Santo Özséb kapuczinus ritka készütséggel mondott volt el — pont déli órákban ez évben is lejött.

Ez alkalommal az ájtatosságban a római főnemesség mind részt vett megszámlálhatlan idegen jövevényekkel, kiknek ekkor szerencsájök van a pápát testőreivel, a bibornoki testületet udvari kísérvőivel, a római főnemességet esaládtagjai-

val szent Péter apostol sirja körül térden állva imádkozni látni, hogy az irgalmas nagy Isten azon szent vértanúk és hitvallók közbejárása által, kiknek szent reliquiáit a pápai oltáron kitéve tisztelettel szemlélik, elkövetett bűneik megérdemlett ideiglenes büntetésöktől megszabadulva, Krisztus sanyargatott egyházának békét s győzedelmet visszaadni: az uralkodó fejedelmeknek egymásközti barátságos egyetértést biztosítani; a tévelygő hitben s halálos bűnben élőket megtéríteni méltó-tassék.

Ez értelemben az állomási buesu elnyeréséért könyörögnek előbb meggyónt s megáldoztatott jámbor római keresztények. Estve felé a napi szolossa bezáró része eléneklésére szintén számosan jelentek meg.

Mult héten IX Pius szent Atyánk szokott koesi sétáját végezve udvari kíséretével Tiber folyó kikötője nem rég fölfedezett hajdani nevezetes vásárhelyére jelent meg, szemével akarván látni azon fáradságos munkát, melylyel az óriási nagyságu afrikai márványból kiesiszolt oszlopot a föld alól kiszabadítani ügyekeznek, mely márvány-oszlop a janikuli hegyen sz. Péter apostol felfeszítettése helyén épült templom terére fölláltató lézen a jövő vatikáni egyetemes zsinat szadokra szóló emlékére. Itt ez alkalommal szent Atyánk az illető munkafelügyelőknök körülményes utasításokat osztogatni kegyeskedett e terve miként valóítására s végrehajtására, megparanolván egy uttal, hogy e munka szorgalmasan folytattassék, s ez által mód adassék számtalan szegény munkás kenyérkeresetére.

E napokban napvilágot látott a katolika egyház főpapjainak névkönyve „l' Annuario Pontificio“, melyből köz tudomásra e következőket íróm ki: a kath. anyaszentegyház IX. Pius pápa látható fő által kormányoztatik, mely kományát: 12 pátriárka, 132 latin szertartású és két napkeleti, összesen 139 érsek és 723 megyés püspök közt osztja, nevezetesen latinszer-tartású püspök van: 660, napkeleti: örmény egyesült 16, gör-egyesült melkita 8, gör. e román 3, g. e. ruthen 5, g. e. bolgár 1, szirus 11, káldeai szirus 12, maronita 7; az árvaságra jutott megyék száma 124, t. i. egy pátriárkai, 16 érseki, meg 107 megyés püspöki szék üres. — Czimzetes in partibus infidelium ér-sekség van 36, püspökség 198: összesen 234, vagyis az egész katolika hierarehia bír 981 ezimmel. — IX. Pius pápa szeren-esés kormányja 23-dik évében a világgal tudatja, hogy 15 püs-pöki széket érsekségre emelt, öt új érseki, meg 111 új püspöki megyét alapított meg. — Isten velünk.

Liegerhoffer János.

Apró tanulságos történetek.

5. A maszlagos nadragulya.

1) Feri, egy fiatal kalaposlegény vándorlásában erdős vidéken ment keresztül. Ekkor, nem messze az uttól egy malomban nagy jajveszékést hallott. Bement. Mintegy tíz éves fiu feküdt az ágyban összehuzva magát s iszonyu fájdalmak miatt jajgatva. A fiu az erdön szép fekete bogyókat talált, melyek maszlagos nadragulya név alatt ismeretesek. Nem tudván, hogy mérgesek, megette. Apa, anya, testvérek sirtak ágya mellett, s nem tudták, mittevők legyenek. Itt is bekövetkezett:

Sok ember szörnyen bűnhődött már azért,
Hogy egynemely igazságot nem ért.

2) Feri így szólt: „Hamar adjanak a fiunak olajt vagy olvasztott vaját, azután itassanak vele kevés jóféle borezetet aztán hívassanak orvost.“ A gyermek ivott ezekből és jobban lett. Nehány óra mulva eljött az orvos, orvosságot rendelt, s így szólt: „Ezen értelmes ifjunak köszönhetitek, hogy gyermekeitek meg nem halt. Az ő tanácsa nélkül későn jöttem volna.“ A szülők nagyon örültek. A derék Ferinek, minthogy gazdagok voltak, sok pénzt akartak adni. De ez azt mondá: „Embertársunkon szeretetből kell segítenünk, és nem pénzért. Nem fogadok el semmit. Hiszen írva van:

„Jó szív, mit itt másokra halmozott;
A más világon hoz dús kamatot.“

3) A molnár erre előhozott egy pár ezüst-esatot, melyeket a maga számára vett volt, s nagyon kérte Ferit, hogy legalább e esekélységet fogadja szívesen. — Miután Feri a vándorlásból ismét hazatért, meglátogatta egykori tanítóját, s a többi között ezt a történetet is elbeszélte neki. „Nagy köszönettel tartozom ömnek, mondá. Csak most látom be igazán, mily hasznos volt reám nézve az ön tanítása. Nem hittem volna, hogy azon oktatás, melyet tanító ur e szobában adott, sok mérföldre innen egy embernek meg fogja életét menteni. Fogadja el ezen ezüst-esatokat hálám némi jeléül; mert:

„A jó tanító feledhetlen
Annak, a ki nem érzéketlen.“

Mi ujság?

— Pest, márcz. 14. — Zászló alá gyülekezni régi szokás. Szoktak pedig egy zászló alá gyűlni azok, kiket egy szív, egy érzelem ugyanazon szent czél felé vezérel. Zászló lobogása alatt száll harezra a vitéz hadsereg, utra kel az ájtatos zarándokok sokasága, mindenütt a zászló az utmutató, irányadó és lelkesítő. — A pesti magyar ajku hivek, kegyfilléreikből 4 új zászlót, lobogót csináltattak, Isten nagyobb dicsőségére, s ájtatosságuk emelésére, s ezek ünnepélyes fölszentelése mai napon ment végbe díszes zárda-templomunkban. A fölszentelést fötdő Dank Agáp, zárdafönök atya végezte számos hívő jelenlétben, ki is szívverhető szentbeszéddel lepte meg a közönséget, s őket Isten- és a védszentek oltalmába ajánlotta, kik e zászló körül összegyülekeznek keresztény szeretet- és egységben.

Az Isten dicsőségére és szenteinek tiszteletére tett áldozat nem veszi el jutalmát. Azon irány, melyet az adakozók a templomok fölékesítésében kitűznek, nem hiu, nem földi: hanem erkölcsi és mennyei, melyet csak azok nem tudnak fölfogni és érezni annak magasztosságát, kik még manap is minden áldozat nélkül, mint Izraelnek eltévedt fiai, igaz hitmelküli kopár pusztákon ide s tova tévelyegnek, pusztákon, melyeket a csupán emberi önkény, és makaes ellenszegülés, minden lelki életet adó viránytól megfosztott, a pesti magyar közönség, s itt székelő főrangúak adakoztak a zászló elkészítésére; engedje az ég, hogy Istenhez hálás kebellet emelt imánk s íkérésünk a jötevőkért mind a jelen, mind a jövendő életre teljesedjék. **Horváth Ernő.**

— Nmélt. Szaniszló Ferencz Nagyváradból eltávozott. Folyó hó 2-án volt a nap, melyen az összes n.-váradai papság, a káptalan, papnöveldei lelkészkező, szerzetes papok mentek az utolsó, bánatos kézesőkre. ... A szenvedő atya úgy fogadta szeretett és viszont szeretve tisztelő fiait, Schvarezl Ferencz püspöki helyettes ő nagysága tolmácsolta a megyei papság érzelmeit.

Különösen megható volt ő excellentiájának válaszbeszéde. Az isteni gondviselésbe helyezett bizalom-teljes élet megnyugvásának kifejezése volt ez; köszönet a tapasztalt szeretet és ragaszkodásért; intés az engedelmség és hódolatra a kegyelmesen kinevezett mltszs utód iránt, megbocsátott szívből mindenkinek kik őt megbántották, de ő is bocsánatot kér, az atya gyermekeitől; a papság imájába ajánlja magát ő is imádkozik érte.

Folytonos hódolat- és tisztelet-látogatások között ebredtünk fel márczius 4-dikére, írja egyik levelező, azon napra, melyen utójjára láttuk a kegyes atyát, a szelíd főpásztort, mielőtt azonban eltávoznék, még egyszer látni akarta jegyesét, szép számmal vártuk édes atyánkat a főgyházban. Soha megrendítőbb eseménynek nem voltunk tanúi. A szenvedő atyát kocsijától a székesegyházba két idősb kanonok ur vezette be, jelen van a főpásztor, körülveszi az imádkozót papság és hívő sereg, és egyszerre zokásban tör ki mindannyi; mi baj, mi vész fenyegeti e közönséget, kérdené az idegen? de csak az idegen, mert mi tudtuk, éreztük, hogy ütött az elválás utolsó órája, kit oly hön szeretünk, mert hallottuk a sohajokat: Istenem, ki fog ezentul reánk, árváinkra gondot viselni! Iste! néhány percz, buzgó imánkat könyvekben fejeztük ki és elkísértük atyánkat a közel fekvő vasuti indóházba, hol ismét nagyszámú közönség várta a szeretett főpásztort, egy rövid üdvözlés és a katonaság részéről tett bucsuvét után, a hívek zokogása által gyakran megszakasztott buzgó imára és áldásra emelte még egyszer kegyelmes atyánk kezét, imádkozott szentséges atyánkért, ő felségeik a király és királynéért, családjáért, hazáért, a megyeért, kegyelmesen kinevezett utódjáért és megáldotta a jelenlevőket; esőngettek — a vonat elrobogott; mi haza tértünk elmélkedni a szomorú valóról.

— Az egri érsek ő nméltósága, Gyöngyösrre a „Mária“ leánytanoda felszerelése költségeinek fedezésére újabbán ismét 1000 frtot küldött gróf Szapary Józsefné ő méltóságához, mint ez intézet buzgó létesítőjéhez.

— Fogarassy Mihály erdélyi püspök ő exoja a károlyfehérvári irgalmas tanítónök zárdáját legközelebb ki fogja építtetni és megnyíttatni. Az iskola-épület felépítése 24,000 frtba fog kerülni. — Ugyan püspök ur ő exoja az oláhfalvi iskola számára 200 frt o. é., a györgyfalvi kántor felségelésére 25 frtot kegyeskedett adományozni.

— Vajhárt Vince, diós-győri plebános, folyó hó 3-án, hosszas betegség után meghalt. Született 1817-ben Kassán, pappá 1840-dik évben szenteltetett. Béke hamvaival!

— Megjelent s az előfizetőknek szétküldeték: Világtörténelem Cantu Caezártól. Tizenegyedik kötet. XIV. korszak. Kiadja a szent-István-társulat. 729 lap.

— A Pázmány-imakönyvnek új bővített kiadásának ára erudában 80 kr., diszkötésben 1 frt 80 kr.

— Köszönettel vettük a fehér egyházmegyei névkönyvét 1869-re. A főt. Jekelfalusy Vince püspök ő méltósága böles kormányzata alatt álló egyházmegyében az összes elerus száma 143, plebánia és lelkészszég van 92, szerzetes 49, apáca 9. — A lelkek száma 255,519, ezekből katolikus 271,369. — tanuló 37,515. — Tisztán magyar plebánia van 34.

— Megjelent és beküldetett: Néhány levél a természet könyvéből, írta Sárváry Endre, kiadta az estergami irodalmi egyesület. A tartalmas füzet ára 8 kr.

— Pesti gabnatozsde, márcz 16. Lányha kínálat és kereslet mellett buzában kevés forgalom volt. — Árak változatlan maradtak, tiszavideki buza 85 fontos 4.25. 3 óra, 88 fontos 4.75. 3 óra, 86 fontos 4.97¹/₂. 3 óra; pesti 84—85 fontos 3 óra. Mindez vámmázszálva. Rozs 2—3000 mérő kelt el, 2.75 kron 80 fontra mázsálva. Árpa kevés üzlet mellett kisebb részletekben kelt 2.10—2.37¹/₂ kron, minőség szerint. — Kukoricza 3500 vámmázssakelt el 2.4 kron. Zab 3000 mérő kelt el 45—50 fontra mázsálva 1.45 kr.

Pályázat.

Az egri főmegyében, Jász-Ladány városában, a főlelemi iskola III-dik osztályában a tanítói állomás üresedésben maradván; annak betöltésére — folyó évi april 1-ső napjára pályázat nyíttatik. — A pályázni kívánók, szükséges okmányokkal ellátott, és a városi pártfogósághoz ezimzett folyamodványukat, feddhetlen életök, példás vallás-erkölcsi viseletök, és főlelemi osztályokbani oktatásra képesített oklevelök kimutatása mellett a főnemlített patronátusnál, akár alulirotnál, a fennebb kiirt határnapig beadhatják.

Ezen III-dik osztály tanításához kötött évi jövedék 420 frt. Lakbér fejében pedig évenként úgy 33 frt 60 kr: összesen pedig: 453 frt 60 kr.

Kelt Jász-Mihálytelkén, bűjtmáshó 4-én 1869.

Gyenes József, tanfelügyelő,
esperes.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

A pécsi püspöki megyéből: néhai Thomaer Ignác ez. prépost és nyugalmazott szegzárdi pleb. hagyománya 100 frt, Geminger Teréz högyészi lakos alapítványa 17 frt, néhai Szekeres Ferencz szabolesi pl. hagyománya 10 frt; a kövágó-szőlősi plebániából 5 ft, a pálfai pleb. hívei 1 ft, a szegzárdi ker. 13 frt, Pleiminger Ferencz dunaszekesi pleb. 1 frt 5 kr, Csajághy Károly baborezi pleb. 1 frt, a miholjacezi ker. 1 frt 65 kr, a szentiváni pleb. hívei 4 frt, a högyészi pl. hívei 19 frt, a pécsvárad ker. 5 frt 30 kr; — összesen	178	—
Géczy Lajos herenesányi plebános a csángó magyarok javára	20	—
Balog Sándor ügyvéd	1	—
A budai szent Erzsébetről ezim. plebánia körében gyűjtetett: Krizsán Károly, Biscara Borbála, R. J. Fischer Ferencz, a budai kapuczinus atyák zárdája egy-egy frt. — összesen	7	—
Szabó Béla Pesten	1	—

— Szerkesztői mondanivalók. K. E. Köszönettel megkaptam.

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: **Füssy Tamás.**

Nyomatott az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai társulat (ezelőtt Emich G.) nyomdájában; Pesten, Barátok tere 7. sz. — 1869.